

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2010/11:43

Stenografiska
uppteckningar
2010/11:43

Onsdagen den 22 juni

1 § Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

Information och samråd inför möte i Europeiska rådet den 23–24 juni 2011

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Då ber jag att få öppna EU-nämndens sammanträde. Jag beklagar att vi är lite sena, men det berodde på att det blev en utdragen debatt och votering i kammaren, liksom en avslutning som vi ville vara med om.

Jag hälsar statsministern med medarbetare välkomna. De rådsslutsatser som ska diskuteras har delats ut. De finns på svenska utlagda på bordet. Där finns också ett dokument om det så kallade södra grannskapet, det vill säga i första hand – nu för tiden – Nordafrika.

Vi har ju tidigare i nämnden haft en diskussion om att ha en fortsättning på detta möte och diskutera Frontexförordningen, men det blir inget. Det finns inget nytt att rapportera. Frågan är inte avgjord. Vi får återkomma till den frågan vid sammanträden med EU-nämnden under juli månad. Annars kommer frågan upp först i september. Det finns också återrapporter och andra tillfällen att aktualisera frågan. Den kommer alltså tillbaka.

Eftersom vi nu har förskjutit tidsschemat har jag tillsammans med viceordföranden kommit överens om att vi tar bara en frågerunda. Jag vädjar till nämndens ledamöter att vara fokuserade och frågvisa snarare än att göra långa deklARATIONER.

Nu kommer i alla fall en något längre deklARATION från statsministern.

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Ledamöter av riksdagens EU-nämnd! På torsdag och fredag möts EU:s stats- och regeringschefer för det sedvanliga mid-sommartoppmötet, under ledning av den valde ordföranden Herman Van Rompuy.

Den finansiella och ekonomiska krisen, som fortfarande har delar av Europa i sitt grepp, kommer att hänga som en skugga över detta toppmöte. Läget i Grekland är mycket allvarligt. Det krävs ännu en gång en europeisk kraftsamling för att lösa de akuta finansiella problemen. Samtidigt behöver vi lyfta blicken och fokusera mer långsiktigt på tillväxt- och sysselsättningsfrågor.

Vi behöver diskutera vilka strukturåtgärder som Grekland och även andra medlemsländer bör vidta för att vända den ekonomiska utvecklingen och minska risken för framtida kriser. Detta för att Europa ska kunna följa med i den globala ekonomiska utvecklingen och bättre möta konkurrensen från tillväxtländer som vi ser i Asien, Latinamerika och Afrika.

Den andra dominerande frågan på toppmötets dagordning är asyl- och migrationsfrågorna. Situationen i Nordafrika har aktualiserat en diskussion om unionens framtida hantering av migration, asyl och gränskontroller. Jag förutser också att unionens grannskapspolitik, alltså utvecklingen i Nordafrika och Mellanöstern, liksom Kroatiens anslutningsförhandlingar kommer att beröras vid toppmötet. Därutöver ska Europeiska rådet bland annat anta en EU-strategi för Donauregionen och ställa sig bakom ordförandeskapets rapport om romers integrering.

Herr ordförande! Finanskrisens påfrestningar för de europeiska ekonomierna har visat sig vara mer omfattande än många till en början kunde ana. När Grekland skrev upp sitt budgetunderskott med 10 procentenheter, upp till ca 14 procent, under hösten 2009 blev deras kris statsfinansiell. Oron spreds snabbt till andra länder med svaga statsfinanser och hög skuld. Grekland tvingades i maj förra året vända sig till IMF och eurogruppen för stödlån. Här har sedan Irland och Portugal följt, som ju också har tvingats begära ekonomisk hjälp för att hantera sin situation.

Jag vill understryka att det vi nu ser i Europa främst är en ekonomisk kris i enskilda medlemsländer och inte en kris för euron som valuta. Detta är viktigt att komma ihåg eftersom det betyder att åtgärderna för att komma till rätta med krisen också måste sökas i de enskilda länderna om man vill nå krisens verkliga orsaker.

Varför befinner sig då Grekland i en så allvarlig situation att man riskerar att ställa in betalningarna om man inte får in ytterligare finansiering? Det beror helt enkelt på att de åtgärder som Grekland har åtagit sig att genomföra i utbyte mot redan beslutade stödprogram inte än har gett avsedd effekt. Förhandlingar har därför förts mellan trojkan, det vill säga IMF, EU-kommissionen och ECB, å ena sidan och Grekland å den andra. Detta har lett till en preliminär uppgörelse om ytterligare reformer från grekisk sida som nu måste antas av det grekiska parlamentet efter den förtroendeomröstning som vi såg i natt.

I väntan på det grekiska parlamentets antagande av ytterligare sparåtgärder skjuts därför delutbetalningarna av nuvarande stödpaket och beslut om ytterligare finansiering på framtiden. Eurogruppens finansministrar kommer sedan att diskutera dessa frågor i början av juli.

Sammantaget välkomnar vi från svensk sida ytterligare åtgärder som annonserats av den grekiska regeringen. Nu gäller det också att dessa förverkligas. Utan ett grekiskt eget ansvarstagande kommer den uppkomna krisen inte att gå att lösa.

Herr ordförande! Bakgrunden till det allvarliga läget i Europa måste sökas även bortom finanskrisen. Alltför få länder utnyttjade de goda tiderna före krisen till att ställa sina hus i ordning och att rusta sig för sämre tider. Bilden känns igen från det Sverige upplevde i början av 1990-talet. I länder som inte förmår samla sig till långsiktigt ansvarstagande drabbas ekonomin. Det blev lite höjda skatter, och det drabbar välfärden.

Sveriges utveckling under den senaste finanskrisen har som bekant varit en annan. Det finns många orsaker till det, men ett bärande skäl att vi har haft ett väl fungerande finanspolitiskt ramverk, det vill säga fastställandet av ett antal principer som finanspolitiken utformas efter och som syftar till att de offentliga finanserna ska vara långsiktigt hållbara och att politiken ska vara förutsägbar. Vi ser det därför som centralt att få på plats bättre fungerande ramverk som ger stöd åt hållbara offentliga finanser, och det gäller inte bara i Sverige utan också i övriga Europa.

I detta sammanhang välkomnar jag att vi vid Europeiska rådets möte kan slutföra den första cykeln av något som kan sägas vara en form av ekonomiskt ramverk på europeisk nivå, alltså det som kallas den europeiska terminen. Den europeiska terminen innebär en ny arbetsmetod som möjliggör förstärkt ekonomisk samordning samt en tydligare koppling till de nationella budgetprocesserna. Det handlar om att medlemsländerna ska göra åtaganden inom ramen för Europa 2020-strategin och stabilitets- och tillväxtpakten. Samtidigt lämnar kommissionen icke-bindande, landsspecifika rekommendationer på åtgärder för medlemsländerna som man ska vidta inom de närmaste 12 till 18 månaderna. Resultaten blir naturligtvis beroende av ambitionsnivån i de respektive medlemsstaterna.

Tillsammans med lagstiftningspaketet om ekonomisk styrning, som man förhoppningsvis kan komma överens om med Europaparlamentet i juli, innebär den europeiska terminen betydligt bättre förutsättningar för att hantera ytterligare ekonomiska svårigheter i Europa. Till detta bidrar givetvis också överenskommelsen om fördraget om en europeisk stabilitetsmekanism – det vi kallar ESM – som nu är klart för undertecknande. Utan uppgörelsen om ESM hade det rått osäkerhet om EU:s krishanteringsförmåga på längre sikt eftersom den nuvarande mekanismen för euroländerna – den som kallas för EFSF – upphör den 1 juli 2013.

Vid mötet avser jag att verka för ett tydligt budskap från Europeiska rådet. Jag vill att vi ska markera vikten av ett ambitiöst genomförande av den första europeiska terminen och lagstiftningspaketet om ekonomisk styrning när detta väl har antagits. Jag vill också att vi ska betona vikten av att medlemsstater vidtar nödvändiga reformer för att leva upp till målsättningarna i EU 2020-strategin, därtill att vi förmår samla oss att leva upp till stabilitets- och tillväxtpakten. Allt detta är centralt om vi ska kunna vända den ekonomiska trenden i vårt Europa.

Herr ordförande! Det andra frågekomplexet på Europeiska rådets dagordning är alltså asyl- och migrationsrelaterade frågor. Aktualiteten i frågorna kan inte ha undgått någon. I EU:s södra grannskap har vi sett folkliga resningar med krav på frihet och demokrati som har mött motstånd av auktoritära regimer. Tusentals människor har valt att fly eller söka sig en bättre framtid i andra länder, däribland EU:s medlemsländer.

Situationen i Nordafrika har hittills resulterat i att cirka en miljon människor har lämnat Libyen och tagit sig till främst Egypten och Tunisien men även till Niger, Algeriet, Tchad och Sudan. I flyktingläger och transitområden vid de egyptiska och tunisiska gränserna befinner sig för närvarande ca 9 000 människor varav sannolikt cirka hälften har skyddsbehov. Enligt UNHCR befinner sig ca 10 000 flyktingar eller asylsökande i Libyen, men antalet kan vara ännu högre. Därtill kommer de flyktingströmmar som nu lämnar Syrien för Turkiet.

Dessa dramatiska situationer visar på EU:s behov av att snabbt kunna bistå i akuta krissituationer men också på behovet av gemensamma regler på asyl- och migrationsområdet som efterlevs i alla medlemsländer.

Som en av UNHCR:s och Ochas största finansiärer har vi från svensk sida bidragit till de humanitära insatserna: Dessutom har Sverige gett ytterligare bidrag i den särskilda appellen för Libyen och bidragit till särskilda insatser för att hjälpa människor hem till sina ursprungsländer.

Herr ordförande! Enligt Stockholmsprogrammet ska ett gemensamt asylförfarande och en enhetlig status för personer som har rätt till skydd införas senast 2012. Målen är dels att uppnå en högre gemensam skyddsnivå och ett mer likvärdigt skydd i hela EU, dels att säkerställa ökad solidaritet mellan EU:s medlemsländer. En viktig komponent därutöver är samarbetet med tredjeland på migrationsområdet.

Vid toppmötet kommer vi att verka för att arbetet ska fortsätta för att uppnå målsättningen om ett gemensamt europeiskt asylsystem 2012. Alla medlemsländer måste ju leva upp till redan överenskommen lagstiftning. Det gemensamma asylsystemet måste vara humant, rättssäkert och kostnadseffektivt. Vi kommer också att understryka vikten av att införa ett gemensamt vidarebosättningsprogram i EU. Vi kommer att stödja kommissionens intentioner att upprätthålla dialog med utvalda partnerländer i södra grannskapet och eventuella skrivningar om EU:s framtida behov av arbetskraftsinvandring.

Herr ordförande! Schengensystemet har under kort tid utsatts för ett flertal påfrestningar. Ett antal länder har motsatt sig anslutning av Bulgarien och Rumänien på grund av bristande förtroende för hur rättsväsendets funktion och för korruptionsbekämpningen i dessa länder. Det förs också en diskussion om villkoren för Schengens anslutning när det gäller Kroatien.

Därutöver har Grekland haft stora svårigheter att upprätthålla regelverket på en acceptabel nivå, bland annat i kontrollen av den yttre gränsen men även vad avser asylmottagning. Frankrike upprättade dessutom under en tid en form av ensidig och ifrågasatt personkontroll vid gränsen mot Italien i samband med flyktingströmmarna från Nordafrika under senvintern och våren.

Sammantaget har alla dessa händelser föranlett kommissionen att avisera nya förslag för att uppnå en förstärkt förvaltning av Schengensamarbetet. Regeringen anser att det är bra att kommissionen nu överväger hur man kan effektivisera den nuvarande Schengenutvärderingsmekanismen och förmå medlemsländer som inte följer vårt gemensamma regelverk att faktiskt vidta nödvändiga åtgärder. Jag kommer dock att framhålla att värnandet av den fria rörligheten måste vara en central utgångspunkt för översynen av Schengenutvärderingen. Eventuella beslut om att temporärt återinföra kontroll vid inre gräns måste vara ett sista steg och följa på strikta kriterier.

Herr ordförande! Anslutningsförhandlingarna med Kroatien är nu nära en avslutning. Rådet diskuterar stängningen av de allra sista förhandlingskapitlen. Det är ett viktigt steg i EU:s fortsatta utvidgning och en signal till länderna på västra Balkan om deras framtid i Europeiska unionen.

På toppmötet väntas vi ha en mer övergripande diskussion om EU:s relationer till länderna i det södra grannskapet, som ordföranden nämnde.

Från svensk sida välkomnar vi kommissionens meddelande om en ny grannskapspolitik. Universella värden som demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstat ska vara styrande för EU:s relationer med länderna.

Det är också angeläget att ge handelslättnader åt partnerländerna samt att förenkla mellanfolkliga kontakter.

Vid toppmötet kommer troligen även situationen i Libyen, Syrien och Jemen att diskuteras. När det gäller Syrien bör EU rikta ett skarpt budskap om att våldet omedelbart måste upphöra. Politiska reformer måste genomföras, frihetsberövade måste släppas och humanitärt tillträde måste beviljas.

Sverige samlar sig nu för midsommar – ett av våra mest folkkära firanden. Samtidigt samlas EU:s stats- och regeringschefer till ett toppmöte som avslutar det ungerska ordförandeskapet. Kontrasten mellan det Sverige som nu möter sommaren och det Europa som har att möta fortsatt svåra prövningar kunde knappast vara större.

Många frågor står på agendan. Det finns ett stort behov av ansvar och förmåga till långsiktigt agerande. Det gäller inte minst situationen i Grekland. Det gäller också vikten av stabila EU-ramverk för att skapa trygga förutsättningar för ekonomisk återhämtning och hållbar tillväxt. Sverige ska vara en tydlig och konstruktiv part i denna process.

Med detta sagt är jag beredd att ta del av nämndens synpunkter och besvara frågor.

Anf. 3 MARIE GRANLUND (S):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Precis som statsministern sade pågår just nu den värsta krisen i EU:s historia. Grekland är mest illa ute. Det krävs stora insatser för att bringa ordning i det ekonomiska kaoset. En del av oss var med om att göra det här i Sverige på 90-talet. Det måste till åtgärder för att Europa ska komma på fötter igen.

Man kan bli bekymrad över att allt går i rasande fart. Ibland är det nödvändigt, men mycket avgörs i nattliga möten mellan en del länder där andra lämnas utanför och ställs inför fait accompli. Man hade ju önskat en mer demokratisk process. Jag tror att EU har ett stort problem med legitimiteten. Om folk inte tror på projektet kommer det inte att fungera framöver.

Vi hade velat ha en samlad diskussion i Sveriges riksdag om utvecklingen under den ekonomiska krisen där regeringen, inte bara inför sådana möten som det här, skulle kunna delge en allmän principiell uppfattning om hur man ser på det som just nu händer. Det är mycket. Det är terminer, lagförslag och europakter. Hur de olika delarna förhåller sig till varandra är ibland svårt att förstå.

Det är självklart att det behövs tuffa åtgärder, men man kan bli lite orolig för att de åtgärder som nu lanseras nästan uteslutande innebär nedskärningar. Man pratar sällan om tillväxt, och man pratar sällan om sysselsättning som ju måste vara det absolut viktigaste.

Vi har tagit upp några saker som är viktiga för oss när det gäller saneringsarbetet och hur vi ser på utvecklingen den närmaste tiden. Det handlar om att värna den nationella kompetensen. Det är jätteviktigt att man inte smyger in överstatlighet och mer federala inslag som man kan känna

2010/11:43

22 juni

är på gång. Social välfärd som pensioner och annat samt lönebildning är självklart nationella frågor.

En fråga till statsministern är: Vilken status har de terminer som ni ska besluta om? Det är ju ett rådsbeslut. Från socialdemokratiskt håll tycker vi att det är bra att kommissionen tar fram olika förslag och åtgärder, men det måste vara ett nationellt självbestämmande om hur man genomför det och om man genomför det. Hur ser statsministern på statusen och vad är det ni egentligen beslutar om på torsdag och fredag?

Även om det enligt fördraget är möjligt för länder att gå före och samarbeta måste ett samlat EU värnas. Man måste motverka alla tendenser till att det blir ett A- och ett B-lag i Europa. Det är viktigt att driva frågan om sysselsättning. Man får inte prata bara om nedskärningar utan också om investeringar, klimatsmarta lösningar, grön teknik, utbildningsplatser och så vidare. Det gjorde vi i Sverige på 90-talet, och jag är övertygad om att det var framgångsrikt.

Vi skulle också vilja framhålla en ökad förstärkt reglering av finanssektorn. Det är lite för enkelt att bara säga att länder har misskött sin ekonomi. Det ser ju olika ut. En del länder har verkligen gjort det, medan det i till exempel Irland var banksektorn som var problemet. Vi skulle gärna se att man ännu mer driver regleringen av finanssektorn.

Vi framhåller en bättre fungerande stabilitets- och tillväxtpakt som gäller alla, där inte stora länder helt plötsligt kan springa vid sidan om.

Det är de frågor jag vill skicka med när det gäller det ekonomiska.

Nästa stora fråga gäller asyl- och migrationspolitiken. Jag ska inte beröra det särskilt mycket eftersom vi inte har så olika uppfattningar om det.

Hur ser statsministern på kommissionsmeddelandet som Cecilia Malmström har kommit med om möjligheten att inrätta gränskontroller i EU?

Vi är nog alla ganska överens om att den fria rörligheten är det som medborgarna i EU-länderna värdesätter mest. Man kanske inte ens tänker på det eftersom det är så självklart att man kan färdas fritt. Det är lite oroande om man kan inrätta tillfälliga gränskontroller på grund av att Italien och Frankrike har inrikespolitiska problem där högerextrema partier driver regeringarna framför sig. Hur ser statsministern på det?

Anf. 4 GUSTAV BLIX (M):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen!

Vi är många som följer det grekiska drama som dagligen och stundligen sköljer över oss i tv och tidningar. Det är oerhört allvarligt. Det är välkommet att nu se en europeisk kraftsamling till stöd för grekernas ansträngningar att komma till rätta med problemen. Tyvärr måste man konstatera att Grekland är långt ifrån ensamt i Europa om att stå inför problem med både underskott och stora statsskulder.

Som statsministern påpekade är lösningen i huvudsak att hitta i den nationella politiken, även om vi har en europeisk kraftsamling. Sverige var där i början av 90-talet. Då lyckades vi samla oss som nation kring viktiga strukturreformer på arbetsmarknads- och socialpolitikens område och när det gällde pensioner. Vi lyckades enas om att närma oss och söka fullt medlemskap i den europeiska integrationsprocessen. Vi lyckades också i bred samsyn så småningom mejsla fram ett finanspolitiskt ram-

verk som ska leda till ordning och reda i de svenska finanserna. Det har varit en bärande del i att Sverige nu med regeringens goda insatser står starkt i den storm som blåser omkring oss.

Det här är visserligen en ekonomisk kris, men jag menar att grunden främst är politisk. I de krisande länderna måste samhället samla sig kring smärtsamma men ofta nödvändiga beslut. Det lyckades vi göra i Sverige i bred politisk enighet.

Hur bedömer statsministern förutsättningarna att få en bred samsyn och ett trovärdigt ramverk på plats, inte bara på europeisk nivå utan också i de berörda länderna? Det är en förutsättning för att vi ska komma starkare ur krisen och nå den konkurrenskraft som måste komma om Europa ska kunna hävda sig och vi ska kunna värna välfärd, sysselsättning och trygghet i vår del av världen.

Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Marie Granlund frågade vilka beslut som fattas. När Europeiska rådet, som utgörs av stats- och regeringscheferna för EU:s 27 medlemsländer samt kommissionsordföranden, är den metod vi arbetar med att vi enas kring slutsatstexter. I dessa slutsatstexter finns hänvisningar till de olika instrumenten inom EU. Det är riktigt som Marie Granlund säger att det har blivit delvis olika och delvis överlappande system inom EU. Vid varje tillfälle då de olika delarna har presenterats genom åren har det föregåtts av stora pressträffar och kommentarer om vikten av att EU borde göra mer och svara upp mot bekymmer och problem. Det landar ofta i initiativ som blir processer. Som Marie Granlund säger kan man konstatera att de börjar bli rätt många. Det är bara att gå tillbaka i historien. Vid de tillfällen de har inrättats har det uppfattats vara rätt och riktigt och efterfrågat och de har haft ett brett stöd. Till slut har man rätt många processer. En del av dem ska vi nu förhålla oss till.

Det som har varit ett genomgående drag är ambitionen att koordinera ekonomiskt ansvarstagande med kvardröjande respekt för att budgetmakten är nationell och att många nationella reformer ska följa. I olika processer som har hetat Lissabonstrategi, europeiska terminen eller Agenda 2020 har EU jobbat med kommissionen som grund för att skriva fram nationella rekommendationer. Det är rekommendationer, så det är sedan varje land och deras ledarskap och majoritetsförhållanden i riksdagar som avgör om man följer rekommendationerna eller inte. Under mina år på 90-talet fick vi många rekommendationer från EU som Sverige valde att inte följa. Vi har många gånger inte lyssnat på rekommendationer. I en del andra fall har vi gjort sådant som har fått beröm. Svaret på frågan är alltså att vi fattar beslut om en slutsatstext som har den typ av respekt för nationellt beslutsfattande som jag tror att Marie Granlund efterfrågar.

När det gäller den fria rörligheten vill jag understryka det som ordföranden sade och som jag sade i inledningen, nämligen att detta inte är färdigt men att den svenska utgångspunkten är att bejaka fri rörlighet. Det kommer vi att fortsätta att göra. Redan i rådande Schengenregelverk finns det strikta kriterier för hur man ska agera i vissa lägen. Det har huvudsakligen diskuterats när det gäller fotbollshuliganism där man kan skapa vissa former av kontroller. Det har också gällt viss urartning i

2010/11:43

22 juni

samband med toppmöten. Det har diskuterats vid den typen av situationer.

Vi vill inte slutgiltigt förhålla oss till detta med mindre än att det är tydligt vad man menar. Där är vi inte. Jag tror att det var därför ordföranden erbjöd oss att återkomma i den frågan vid kommande förankringar med EU-nämnden och kommande rådsbeslut. Tydligare än så är det inte i dag, menar jag. Det avspeglas också i slutsatserna.

Så några ord om budgetramverk. Sverige inrättade detta finanspolitiska ramverk i mitten av 90-talet. En del länder i Europa har det; många saknar det. En poäng som Marie Granlund gör och som är riktig är att om man har ett ramverk måste man efterleva det. Om stora länder varje gång de inte följer ramverket förklarar att de inte tänker göra det får man anta att det blir en spridningsverkan på den typen av beteende. Vad är värdet av ett ramverk som man inte följer? Det blir ett vackert papper, men det styr inte mot bättre förhållanden.

Det svenska ramverket innehåller, som ni känner till, ett utgiftstak som sätts för tre år, balanskrav på kommuner och landsting och ett överskottsmål över en konjunkturcykel. Det är också riktlinjer för en stram budgetprocess. Överskottsmålet är intressant. Genom hela finanskrisen har det visat sig vara svårt att föra den här diskussionen. Tanken är att vi i normalt konjunkturläge ska ligga med överskott i våra offentliga finanser. Varför? Jo, runt hörnet väntar ökade välfärdsåtaganden för Sverige och andra länder. Varför är det så? Därför att vi har en kraftig åldersförskjutning i befolkningen. Sverige går snarare före andra länder. Vi kommer att ha växande anspråk på välfärdsåtaganden, och vi kommer att ha fler äldre. Alltså måste vi rusta oss för det. Vi måste ha säkerhetsmarginaler i våra offentliga finanser. I ett normalt konjunkturläge ska därför Sveriges offentliga finanser ha ett överskott. Vi menar att det också ska gälla för övriga Europa.

Problemet är att de flesta europeiska länder i goda konjunkturlägen ligger med budgetunderskott som knappt klarar treprocentskravet. I dåliga tider går de ned på tvåsiffriga underskottsnivåer.

I det läget börjar väldigt många säga: Fast nu ska vi inte spara, för nu ska vi satsa. Vi ska satsa på jobben. Vi ska satsa på olika områden.

Risken med detta är att man i ett läge med kanske redan kraftiga underskott ytterligare ökar offentliga utgifter eller sänker skatter som ännu djupare gräver hål i de offentliga finanserna – allt i avvaktan på någon framtida möjlig konjunkturförstärkning eller strukturell effekt av det man har gjort.

Detta ser vi i USA, och detta ser vi i delar av Europa. Vår läxa i en liten, öppen ekonomi som kraftigt lever i skuggan av marknadsreaktioner mot ansvarslöst beteende är att det inte skulle vara ett hållbart beteende. Alltså måste vi först rätta mun efter matsäck, det vill säga skapa balans och överskott, innan vi kan diskutera ordet ”satsa”.

Alla politiker vill satsa, men det måste byggas på att man har ordning. Problemet blir att en lång rad länder som inte skulle vilja något hellre än att stimulera sina ekonomier står inför att börja med att sanera sina offentliga finanser. Det är det som de nu diskuterar i Grekland, under stora folkliga protester. Det är det vi ser i Irland. Det är det vi ser i Portugal. Det är det vi kommer att se i en lång rad länder i Europa. Jag lovar att ingen av respektive lands befolkning kommer att uppskatta detta.

Varje land som släpper sina ramverk, som inte följer grunderna för finanspolitiska ramverk och har ordning, kommer förr eller senare att hamna där. Sverige är *inte* för evig framtid skyddat från detta. Det som de här länderna nu upplever har, tyvärr, ett pris i form av en lång väg tillbaka och stora folkliga protester. Vi har inte sett slutet på det.

2010/11:43

22 juni

Anf. 6 ULF HOLM (MP):

Herr ordförande! Tack så mycket, statsministern, för föredragningen!

För att börja där statsministern slutade: Naturligtvis måste man ha ordning och reda i sin ekonomi. Men samtidigt måste man vara medveten om vad nedskärningar innebär för människor.

För att bara ta vårt eget land bet sig ju ungdomsarbetslösheten i stor utsträckning fast. De människor som hamnat utanför tenderar att vara kvar i utanförskap väldigt länge trots att ekonomin i stort går bättre. Därför är det inte helt fel att också diskutera vissa investeringar i människor och att se till att människor inte fullständigt ramlar ut, för då gör man samhället en otjänst.

Det måste man tänka på även när det gäller det som händer i Grekland, Spanien, Portugal och andra länder. Man måste ha ett hänsynstagande och en politik. Men naturligtvis är det väldigt lätt att hålla med om att det måste vara ordning och reda i ekonomin.

De olika delarna – europeisk termin, lagstiftningspaket och sådant – tror jag i allt väsentligt är i rätt riktning. Men det finns en varningsflagga för att det blir för mycket EU-samordning och för att det nationella självbestämmandet kan hotas. Det måste man vara uppmärksam på. Jag tycker inte att vi har haft en diskussion om detta i Sverige. Vi bör ha en sådan diskussion, och vi kan säkert enas i en viss riktning. Men jag tror att diskussionen ska finnas på bordet, för den är väldigt viktig.

En annan sak är givetvis att jag, av naturliga skäl, tycker att det är viktigt att titta på den ekonomiska krisen. Men jobbkrisen och klimatkrisen kan inte glömmas bort. Dessa kommer nu helt i skymundan, kanske av naturliga skäl. Jag tror att det är mycket viktigt för Sverige att där hålla fanan högt. Även om det inte finns med i rådsslutsatserna nu gäller det att åtminstone se till att kommissionen arbetar på med de här frågorna. Där finns det väldigt mycket. Löser vi inte heller de frågorna får vi ännu större problem längre fram.

I samband med detta måste jag fråga om det blir en diskussion om transaktionsskatt på finansiella instrument, något som tidigare varit uppe i EU-kretsen. Jag tror att kommissionen fick ett uppdrag att ta fram vidare underlag om detta.

I och för sig vet jag vilken åsikt statsministern har. Men frågan är hur andra länder agerar, vilka frågor de lyfter fram och hur statsministern kan ställa sig till detta.

Avsnittet om asyl- och migrationsfrågor: I allt väsentligt kan man ställa upp på den svenska linjen, nämligen att den fria rörligheten ska värnas. Samtidigt är det bekymmersamt att människor som söker sig till EU i dokumenten framställs som ett problem.

Miljöpartiet har tidigare tagit upp att vi måste försöka ändra inställning så att det blir en positiv syn på människors rörlighet och på att det måste finnas fler lagliga vägar in i EU. Detta måste lyftas fram i alla fall

tydligare än som görs i de underlagsrapporter som vi fått till dagens möte. Där har statsministern även på detta EU-toppmöte att agera.

Anf. 7 ORDFÖRANDEN:

Jag ska också ställa ett par frågor.

Ser vi tillbaka på EU-samarbetet under de senaste 50–60 åren märker vi att det sker en utveckling i just krislägen, att det går framåt genom kriser. Då ställs saker och ting på sin spets. Man löser frågor och har därmed gått ett steg vidare. I den meningen kan man säga att vi just nu på det ekonomisk-politiska området verkligen befinner oss i ett formativt skede.

Samtidigt är det naturligtvis så att Europas ledare kanske inte ska lägga sig i den interna beslutsprocessen i Grekland. Det är inte riktigt vare sig passande eller kanske ändamålsenligt.

Min fråga till statsministern gäller egentligen de långsiktiga konsekvenserna för det europeiska samarbetet. Statsministern var själv redan tidigare delvis inne på det.

Man kan säga som statsministern, att Sverige vill att den europeiska terminen och de andra regelverken ska genomföras på ett ambitiöst sätt samt att man verkligen vidtar åtgärder och att det blir resultat. Det kan vi här i Nordeuropa säga; vi tycker ju så och agerar i huvudsak på det sättet. Men i Sydeuropa är staten mer av en fiende för många medborgare och företag. Kontraktet finns inte att man trots allt ska betala skatt. Kanske gillar man inte alltid det. Men i Sydeuropa finns det kanske av historiska skäl – utifrån fascistiska regimer och annat – en motvilja och en misstro inför staten.

Detta aktualiserar en fråga som då och då kommer upp även i Sverige. Det krävs ett grundläggande samförstånd om spelreglerna och om hur demokratin ska förvaltas för att denna ska hålla även i besvärliga situationer.

Jag skulle vilja att statsministern sade lite mer om de långsiktiga konsekvenserna av den här krisen för Europasamarbetet.

Det har varit några frågor här om migration. Jag ska hänga på en fråga där jag tror att de som tittar på detta skulle vilja höra konkret hur statsministern ser på de aviserade danska åtgärderna, höra vad Sveriges svar på dessa är.

Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Transaktionsskatten finns inte nu med i beslutssatstexterna men tenderar att komma upp. Det är väl det ärliga svaret, även om det inte omedelbart har bäring på detta toppmöte.

Ulf Holm, jag nämnde att flera processer har satts upp under senare år. Ulf Holm säger att vi glömmat sysselsättningskrisen och klimatkrisen. Men jag tycker att det är korrekt att säga att dessa faktiskt tagits med.

Beträffande en av de processer som vi tittar på i den så kallade Agenda 2020 utifrån fem benchmarkingsmått – klimatmålet är ett av dessa och sysselsättningsgraden ett annat – är syftet att på medellång sikt, fram till 2020, presentera nationella åtgärder som ska rymmas inom de samlade EU-ambitionerna. Det gäller bland annat att minska växthusgasutsläppen med 20 procent fram till 2020 och att verka för en ökad

sysselsättningsgrad för såväl män som kvinnor på respektive europeisk arbetsmarknad.

2010/11:43

22 juni

Det är därför jag säger att det ändå är viktigt att ta in att de processer som efter mycket arbete satts upp och som noggrant förbereds – väldigt ofta av kommissionen och med välskrivna underlag – lägger ett stort tryck på länderna att sedan genomföra reformer så att man möter detta.

Tycker man att det är angeläget att länderna gör det för att möta sina klimatmål, vilket jag kan tänka mig att Ulf Holm tycker är viktigt, får man komma ihåg att det då gäller också på andra områden där vi begär att länderna ska se till att skapa ordning i sina offentliga finanser. Då finns det andra processer för det – stabilitets- och tillväxtpakten, gränser för hur stora underskott det får vara och målnivåer för hur höga nationella skulder får bli. Allt detta blir, om man följer det, väldigt förpliktande för respektive land.

Lite som en förlängning av Carl B Hamiltons resonemang skulle jag också vilja säga: Hade Europa inte haft den här typen av ordningssättande från EU att utgå från hade jag framför mig sett ett Europa som var väsentligt mer problemtyngt och i större bekymmer med att lösa sina problem än jag menar att vi nu är. I den meningen betyder de här processerna väldigt mycket. Jag har sett hur det här påverkar nationell debatt men också en förmåga att faktiskt bedriva reformpolitik i länder där detta annars inte riktigt verkar ha varit på dagordningen.

Jag menar att det är rätt sätt att försöka driva en mer positiv, konkurrenskraftig utveckling för Europa – en utveckling som är hållbar men också sysselsättningsskapande och som i grunden skapar konkurrensförmåga och där man försöker balansera mellan det överstatliga som dessutom kan uppträda i olika former av institutioner och det mellanstatliga, respekten för den nationella suveräniteten.

Jag tror att alla ni som följer Europasamarbetet ser att vi har goda dagar som exempel och andra dagar som inte är lika bra. Det vore märkligt om det inte såg ut så. Det leder definitivt till att Europas stats- och regeringschefer, inte minst med europluspakten – ytterligare en av de strukturer som vi skaffat – ibland hamnar i att diskutera förutsättningar i ett annat medlemsland.

Delvis beror det på att kriserna nu är så akuta, bland annat i Grekland, och så djupgående att det landet utan stöd från omvärlden i realiteten skulle befinna sig i statsbankrutt. Då är läget ett annat.

Till slut är det så att man med lån från andra betalar ut löner till offentliganställda. Då blir nog diskussionen lite grann så att andra också har synpunkter. Långivarna tycker lite om hur man ska behandla det faktum att stora belopp lånats ut till ett annat land. De har lite synpunkter på hur man får ordning i sin ekonomi, hur mycket lån man kan få göra slut på och hur man ser på återbetalningsvillkor.

Det är inte konstigare för privatlånemarknaden i Sverige jämfört med hur förhållandet mellan olika länder ser ut. Det är det läget vi befinner oss i. Då blir det precis den typ av frågor som jag nu får. Det är precis de här gränsdragningsproblemen vi upplever. Hur mycket ska vi lägga oss i? Hur mycket suveränitet ska vi respektera, och hur fort måste det gå?

Till syvende och sist går det ned till just de strukturer och de processer som jag här i dag fått frågor om.

När det gäller detta med synpunkter på Danmark har jag också hört Cecilia Malmström tala om detta. Dels har vi lyssnat in att de i Danmark själva sagt att de inte avser att göra något som står i strid med gällande regelverk. Dels avvaktar vi analyser av eventuella förslag för att sedan mer slutgiltigt kunna bedöma vad Danmark egentligen ser framför sig. Det rymms i den diskussion som vi hört andra exempel på – hur man försöker se möjliga tillfälliga former av inskränkningar i den fria rörligheten.

Därför är det viktigt att inför EU-nämnden ändå markera den svenska regeringens grundutgångspunkt: att bejaka den fria rörligheten. Det kommer att vara vår ledstjärna. Sedan kommer vi att föra en diskussion utifrån gällande regelverk samt hur eventuella tillfälliga inskränkningar kan se ut och vilka restriktioner som i så fall ska följa. Men, som sagt: Analys och beslut är ännu inte färdiga i de här delarna.

Anf. 9 FREDRICK FEDERLEY (C):

Ordförande! Jag vill tacka statsministern för redogörelsen här. Det gäller nu ett toppmöte med synnerligen viktiga frågor på dagordningen.

Också jag kan känna att miljö- och klimatfrågorna under hela finanskrisen kommit i skymundan. Vi har tidigare i våra samråd med flera olika ministrar diskuterat att de förhållandena har fått stå tillbaka. Det är kanske en naturlig reaktion när människor först och främst behöver ha brödföda på bordet och få arbetstillfällen och när en god välfärd behöver upprätthållas. Det får inte tappas bort nu när vi ser att ekonomin i stora delar av världen vänder. Om statsministern får möjlighet kan han lyfta fram även de här frågorna framöver.

Det finns också stora frågor om den arabiska våren, och vi har en ekonomisk kris som vi tydligast ser när vi dagligdags kan följa vad som sker i Grekland. Men jag hade tänkt uppehålla mig vid migrationsfrågorna.

Av det som finns i texterna är det egentligen ingenting som gör att man vänder sig mot de slutsatserna. Däremot upplevs, som tidigare påpekats, en obalans i synen på migrationen.

Jag tycker att man i texterna lite grann återvänder till den ordning som var gällande innan vi framgångsrikt antog Stockholmsprogrammet, som har en helt annan ton. Här handlar det mer om kontroll och effektivitet. Det finns här och var skrivningar om att samma regler ska tillämpas överallt. I stället borde humanitetsaspekterna byggas ut liksom det faktum att det är skyddet för asylrätten som är det viktiga, mer än effektivitet i beslutsfattande och ekonomi.

Det finns en mening som jag är mycket förundrad över. I punkt 21 står att den senare tidens utveckling har satt det europeiska migrationssystemet, eller asylsystemet, under press. Jag anar, utan att egentligen veta, att det handlar om det som nu sker i Nordafrika. Den lilla, lilla rännil Människor som kommit till Europa, av alla dem som nu rör sig i Medelhavs- och Mellanösternområdet, är ingenting som satt systemet under press. Jag tror att det är en nyckelmening i den debatt som pågår. Den präglar till stor del södra Europas rädsla för vad som kanske komma skall.

Vi vet inte hur utvecklingen blir framöver, men det finns all anledning att hålla ett vakande öga på den meningen, för jag tror att den inne-

bär en rad öppningar för inskränkningar som sedan kan komma att användas i Schengensamarbetet. Därför är det tacksamt att statsministern har deklarerat att man vill ha den svenska linjen med öppenhet, humanitet och rättssäkerhet.

För att komma till min fråga undrar jag: Finns det möjlighet att ta upp en diskussion om vad den meningen egentligen innebär? Det är den jag starkast studsar till inför. Vi kan tolka den på ett sätt, några andra på ett annat sätt. Jag vågar dock gissa, utan att ha följt förhandlingarna så som jag tror att statsministern med medarbetare har gjort, att den egentligen är en produkt av flera sydeuropeiska länders rädsla inför migrationsströmmar som man inte ens vet om de kommer att komma. Jag är rädd för att just den meningen framöver kan komma att användas för att försöka stänga Europa mot omvärlden. Det vore mycket olyckligt.

Anf. 10 WILLIAM PETZÄLL (SD):

Herr ordförande! Tack för redogörelsen, statsministern! Jag ska, kanske inte helt oväntat, fokusera på migrationspolitiken.

Inom EU diskuterar man mycket den cirkulära migrationen, det vill säga att invandrare kommer tillfälligt för att sedan återvända till sitt hemland. Det vi redan kunnat se tendenser till, inte minst i Polen, är att det inte blir någon cirkulär migration eftersom människor när de väl kommer till Europa upplever en ökad levnadsstandard, får bättre ekonomiska möjligheter och så vidare. Det innebär att man i stället för att resa tillbaka väljer att uppehålla sig illegalt i landet.

Min fråga till statsministern är om han ser något problem med det, om han ser de farhågorna, och om så är fallet vilka eventuella lösningar man har på det problemet.

En annan sak som en tidigare frågeställare var inne på rör det danska initiativet om gränsskyddskontroller. Danmark har fått utstå mycket spott och spe för det förslaget, men trots allt är det en direkt konsekvens av den oansvariga invandringspolitik som Sverige har fört på området. Det är ett sätt för bland annat Danmark att värja sig mot att illegala invandrare utför kriminella handlingar i landet, ett sätt att få bukt med narkotikasmuggling och sådant. Kan statsministern se att där finns en koppling till att man tagit det initiativet?

Jag undrar hur diskussionerna inom EU går, hur man ser på gränsskyddet och på sådana åtgärder.

Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Europa delar synen på migration. Det har framgått. Det har vi vid olika tidpunkter återkommit till. Vår utgångspunkt är att när man ser på demografiska förskjutningar i Europa på lite sikt borde man ställa sig frågan hur vi ska kunna få fler i våra respektive länder och hur vi, vad gäller människor som kommer från andra länder, ska få in dem på arbetsmarknaden för att bära våra välfärdsambitioner. Det är den utmaning vi ser när vi lyfter blicken något.

Det är särskilt tydligt eftersom barnafödandet i en del europeiska länder egentligen inte ligger på en sådan nivå att man enbart genom det kan anta att man kommer att klara den åldersförskjutning som vi ser komma. Det kommer att ske tidigt i Sverige och därefter även i andra länder.

2010/11:43

22 juni

Dessutom handlar det om att klara de rättmätiga, tydligt ökade välfärdskrav som kommer att ställas i breda grupper av befolkningen.

Vi borde alltså föra en diskussion om hur vi ska reformera och ändra vår arbetsmarknad så att fler kommer i jobb och fler vill komma hit och arbeta.

I stället har en del av Europa fastnat i diskussioner som mycket handlar om att sätta en stämpel på folk, att de är här på fel grunder eller utan tillåtelse och att vi ska försöka hålla människor borta från Europa. Där brukar Sverige bemöda sig om att påpeka att allt användande av beteckningar som illegal och liknande är en återspeglning av vad som är legalt. Det innebär att om riksdagen äger makten att definiera det legala och gör det i form av tillräckligt höga murar och svårigheter, ja, då blir mycket illegalt. Vad som är illegalt kan man styra genom att göra fler och mer legala och därmed få en bättre ordning.

Det är bra att Fredrick Federley hänvisar till Stockholmsprogrammet. Vi tycker att vi i Stockholmsprogrammet, som den svenska kommissionären Cecilia Malmström inom kommissionen är ytterst ansvarig för, fick igenom just denna balans i uttryck, trots de olikheter i syn som finns runt om i Europa.

Det är ärligast att till EU-nämnden säga att jag knappt varit på ett toppmöte där dessa diskussioner inte kommit upp. Många länder för mycket hårdfört fram det andra synsättet, det som ligger längre från Sveriges synsätt. Det är några länder i Medelhavsområdet som absolut upplever att de är under starkt tryck i sitt asylsystem. Vi kan berätta för dem att vi i sammanhanget inte tycker att det stämmer eller att vi har erfarenheter av mycket större asylströmmar till Sverige, men det lär inte ändra deras uppfattning. De kommer nog även fortsatt att hävda att de upplever sin tillvaro så.

Samarbetet omfattas av 27 demokratier, och till slut måste vi ena oss. Det gör att texterna ibland får en ton av att det har balanserats mellan olika synsätt. Det enda vi kan lova är att vi kommer att vara den del i balansen som bygger på utgångspunkterna att vi borde ha bättre ordning, ha mer som är legalt och ha större öppenhet när vi möter dem som inte riktigt delar den uppfattningen.

Det är nog så den första meningen ska läsas.

Det här är inte första gången frågan tas upp. Det är inte heller sista gången. Vi kommer att återkomma till den. Vi kommer att fortsätta att arbeta för vårt svenska synsätt och hävda Stockholmsprogrammet. Samtidigt är det korrekt att inför EU-nämnden anmäla att det finns ett väldigt tryck i stora delar av Europa för att försöka vrida frågan i riktning mot att tala om illegala migranter, att stänga gränser, att ha mer kontroll och så vidare. Fortsättning följer.

Låt mig påpeka att det även gäller Sverigedemokraternas resonemang. Jag förstår att även om det är i skarp konflikt med Sverigedemokraternas syn på dessa frågor hävdar vi en svensk öppenhetslinje och idén om att ha god ordning och att bejaka rörlighet. Det är vår uppfattning att beroende på hur man utformar dessa system påverkas förutsättningarna för den typen av rörlighet som finns. Det handlar om möjligheterna att komma i arbete och därmed klara en egen försörjning. Det kan gälla under en viss tid och levnad i ett land men också möjligheten att återvända hem.

Sverige har på senare år arbetat både för att öka möjligheterna till arbetskraftsinvandring och för att öka möjligheterna att på goda grunder kunna återvända till sitt hemland. Vi gör alltså både och just nu, samtidigt. Det är ett sätt att skapa bättre ordning och bättre möjligheter för människor att fatta egna beslut. Det tycker jag är bättre än att kalla människor illegala, tvinga dem att gömma sig och jaga dem med polis och allt vad det kan tänkas vara. I den andan försöker vi verka. Det är så jag hoppas kunna påverka även andra länder.

Jag är inte av uppfattningen att beskrivningen av Danmarks situation är korrekt. Det finns säkert danska partier i Folketinget som tycker så, men jag tycker inte att det är en korrekt beskrivning av Danmarks utveckling. Vi bör notera att vårt södra grannland, som vi delar mycket reformambitioner med och har ett intressant samarbete med, nu har egna problem att adressera. Sverige talar om en historiskt hög tillväxt. Danmark befinner sig i en recession. Det finns all anledning att diskutera hur Danmark ska möta sina utmaningar. Min tro är att även de kommer att landa i diskussioner om behovet av arbetskraft samt ordning och reda i ekonomin och på arbetsmarknaden. Men det får naturligtvis vara upp till Danmark och de danska väljarna att avgöra.

Anf. 12 JONAS SJÖSTEDT (V):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen! Jag vill börja med att instämma i det som statsministern sade om Sveriges roll i debatten om migrationspolitik. Det är viktigt att hålla en human flyktingpolitik högt i europeiska sammanhang.

Det finns naturligtvis även sådant som jag inte instämmer i. Ser man på förslaget till rådsslutsatser finns där en del punkter som inte är vår politik och där vår mening avviker från regeringens. Man välkomnar den europeiska terminens rekommendationer. Jag tycker att den till stor del utgörs av en marknadsliberal och högerpolitisk önskelista. Man kräver av Spanien att de ska göra om sitt kollektivavtalssystem. Man kräver av Danmark att de till exempel ska avskaffa sitt system med förtidspension. Det är inte sådant som vi som vänsterparti deltar i att kräva av andra länder.

Jag noterar att man i utkastet till rådsslutsatser välkomnar de sex lagförslagen om ekonomisk styrning. Det vore intressant att höra om statsministern tror att det är realistiskt att de kommer att vara klara till toppmötet, om han tror att de över huvud taget kommer att behandlas på toppmötet, eller om de i praktiken redan är uppskjutna till en senare behandling.

Så till Grekland. Krisen i de olika euroländerna har lite olika förlopp och bakgrund. Den irländska krisen är i allt väsentligt en bankkris. De irländska statsfinansernas ras beror till större delen på att man betalar för bankernas förluster. I Grekland är det annorlunda. Grekland har stora problem med för låga skatteintäkter och för dålig effektivitet i sin offentliga sektor. Det är inget tvivel om det, och man måste göra någonting åt det oavsett hur den grekiska krisen utvecklas. Det är en självklarhet.

Jag menar dock att det är för enkelt att säga att euron inte spelar någon roll, vilket har sagts här. Det är lika fel som att säga att den fasta kronkursen inte spelade någon roll för den svenska 90-talskrisen. Det gjorde den. Den ledde oss rakt in i krisen. Det var inte den enda förkla-

ringen, men den ledde oss in i krisen. Det är helt uppenbart att Grekland i dag inte mår bra av att ha samma växelkurs och samma ränta som Tyskland.

Man kan diskutera orsakerna, men oavsett vilket är krisen akut. Det finns få som i dag tror att Grekland kommer att klara av att betala sina skulder. Frågan är inte om utan när och hur nedskrivningar av Greklands skulder kommer att ske. Där tycker jag att det pågår en intressant men också oroväckande debatt i finansministerrådet men säkert även i det europeiska rådet.

Jag menar att det är rimligt att utgå från att en del av skulderna måste skrivas ned. Frågan är vem som betalar. Det som nu sker är att skattebetalarna går in på massiv front, även de svenska skattebetalarna, och betalar notan, medan bankerna, som har obligationer som löper ut, drar sig ur affären med vinst. Det sker trots att alla vet att skulderna kommer att skrivas ned.

Låt oss ta det klassiska resonemanget om moral hazard. Är det rimligt att bankerna lär sig att de alltid gör vinst, när de går in i affärer och spekulerar i exempelvis statspapper, att de aldrig gör förlust? Förlusten bärs alltid av skattebetalarna. Det är konklusionen av det som nu sker på europeisk nivå. Vi går in och täcker upp för bankerna. Inte minst räddar man i praktiken tyska och franska storbanker.

Jag skulle vilja höra statsministerns syn på detta, och därför vill jag fråga: Är det inte rimligt att de banker och andra som har spekulerat i grekiska statspapper bär sin del av den ekonomiska kostnaden i samband med en nedskrivning av de grekiska skulderna? Hur ska Grekland annars kunna komma vidare? Det finns ingen som tror att de kommer att kunna betala skulderna som de ser ut i dag.

Anf. 13 DÉSIRÉE PETHRUS (KD):

Ordförande! Tack, statsministern, för föredragningen inför rådet! Flera av de frågor som jag tänkte ta upp, såsom migration och det södra partnerskapet, har redan tagits upp. Det är dock viktigt att vi från olika partier är med och betonar för allmänheten vilka frågor vi anser vara viktiga och att statsministern också får stöd i de frågor som han avser att driva.

När det gäller frågan om stängda inre gränser måste det betonas att det är en absolut sista åtgärd och ska motverkas. I annat fall hamnar vi på ett sluttande plan. Jag uppfattar öppenheten mellan våra länder och principen om fri rörlighet som en av de grundläggande frågorna i EU och Lissabonfördraget. Det är nu hotat.

Vad beträffar Danmark och diskussionen om inre gränskontroller, liksom Frankrike och Italien som vill stänga gränser och ha tillbaka gränskontroller på grund av flyktingar från Tunisien, måste de delvis ställas till svars och förklara hur de ser på de grundläggande värden som EU står bakom.

Vi från Sverige och andra länder ska naturligtvis bidra och ge stöd till de länder som upplever sig ha problem – vi ser ju att Grekland i dag har stora problem att klara flyktingmottagandet på ett värdigt sätt – men vi ska inte på något sätt erkänna stängda dörrar.

Vi hade UNHCR:s chef Guterres här för någon vecka sedan, och han betonade just att av det stora migrationsflödet som har lämnat de här

olika länderna är det 3 procent, några tusen, som har hamnat i EU. Några tusen personer på en befolkning på en halv miljard kan aldrig vara en stor politisk fråga som renderar de här stängda dörrarna.

Vi kristdemokrater tror på öppenheten mot omvärlden. Min fråga är om statsministern ytterligare kan utveckla någonting om hur just Sverige ska driva frågan om fri rörlighet i den diskussion som nu kommer på rådets bord och värna migranters rättigheter och ett öppet Europa i tider när väldigt många röster höjs för åtstramningar och hårdare tag.

När det gäller det södra partnerskapet är det naturligtvis oerhört bra att vi deltar i ekonomisk utveckling och utvecklingen av demokrati i länderna i det södra partnerskapet. Där skulle jag vilja betona en fråga som inte finns med här, och det är jämställdhet och mänskliga rättigheter. Det skulle man kanske från Sverige särskilt kunna betona. Jämställdhet, mänskliga rättigheter och demokrati är ju en av våra utrikespolitiska prioriteringar, så det kunde vara något att lyfta upp ytterligare.

En viktig fråga som har kommit upp i den parlamentariska församlingen för Medelhavsunionen som Sveriges riksdag deltar i är viseringslättnader för studenter och lärare. Det finns väldigt stora ungdomskullar i de här länderna, och trycket är stort att många unga ska kunna få komma till våra länder för att både studera och lära känna vår kultur. Det här är en väldigt bra möjlighet till utbyte mellan våra länder och den muslimska världen som jag tycker att vi verkligen ska ta till vara.

Slutligen skulle jag därför vilja betona den parlamentariska utredningen som Sverigedemokraterna var inne på men med en helt annan dimension när det gäller cirkulär migration. Det här diskuteras ibland i Europa; en del är för och en del är emot. Men jag tycker att den parlamentariska utredning som vi i Sverige lade fram i våras verkligen visade på de möjligheter som finns med cirkulär migration: att det är en vinnarsituation både för den enskilde och för det land som personen lämnar.

Jag tycker att det här är oerhört viktigt. Cirkulär migration är ofta på tapeten inom EU, och jag vill bara betona vikten av att vi ser cirkulär migration som någonting som alla parter kan vinna på, både det land som personen lämnar och till exempel Sverige, om man kommer hit.

Avslutningsvis ett ord om Syrien, herr ordförande, för Syrien är ändå på tapeten. Det är oerhört viktigt att Sverige betonar behovet av ytterligare sanktioner ...

Anf. 14 ORDFÖRANDEN:

Jag ger ordet till Fredrik Reinfeldt.

Anf. 15 DÉsirÉE PETHRUS (KD):

Jag måste bara få avsluta, herr ordförande.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Désirée Pethrus hade en fråga om Syrien.

Varsågod, statsministern!

Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Herr ordförande! Till Jonas Sjöstedt vill jag säga att Vänsterpartiet ju tenderar misstro olika former av ramverkskonstruktioner om de så finns

2010/11:43

22 juni

nationellt eller internationellt. Sedan hänvisar man kanske till någon sorts idé om att varje stat alltid är suverän att lösa sina egna problem.

Det som grundläggande har skett i världen är att det ömsesidiga beroendet har vuxit och att det är alldeles uppenbart att problem i ett land väldigt snabbt via nationella finansiella institutioner och inbördes ägande som går över gränser faktiskt gör att vi är mer utsatta för varandras problem än att man bara kan resonera på det sättet. Det är ett skäl till att vi har världsstrukturer och europeiska strukturer som också är gränsöverskridande. Vi har ett försök att skapa skötsel i varandras respektive länder av det enkla skälet att vi annars blir sittande med betalningen av varandras skulder. Det är det dessa ramverk, riktlinjer och rekommendationer försöker åstadkomma.

Man kan naturligtvis försöka sätta rubrik på vad det är för riktning eller var på den partipolitiska skalan olika bud befinner sig, men jag tror att väldigt grundläggande är att om ett land har intäkter på 100 men gör slut på 200 och detta sedan fortgår år ut och år in, då är det till slut så att pengarna inte räcker. Ett sätt är då att börja låna av sin egen befolkning, och det finns faktiskt en del länder i världen som ägnar sig åt att bygga upp en stor statsskuld som huvudsakligen den egna befolkningen äger. Japan brukar vara ett tydligt exempel på detta. Vi ser något liknande i Italien kanske.

Men en del andra har inte en befolkning som äger skulden, utan den är utlandsägd. I en del fall blir förloppen så allvarliga att länderna i princip är beroende av kortsiktiga lån för att ens klara utbetalningar av olika slag. Då inträder helt andra typer av diskussioner. Då måste skötselåtgärder sättas in som inte bara handlar om hur de ska lösa just den här återbetalningen av det de får i juli utan om hur de över längre tid har ordning så att 100 i intäkt motsvaras av 100 i utgifter. Det är det väldigt mycket av de här strukturerna försöker fånga.

Sedan för vi också partipolitiskt en diskussion om exakt hur balansen ska se ut, men det är klart att detta är en återkommande kritik som bland annat har funnits mot Grekland: Man lever över sina tillgångar, jobbar för lite i förhållande till vilken levnadsålder man har, har lägre pensionsåldrar och kanske kortare arbetstid och fler månadslöner än vad som är hållbart eller vad det finns offentliga finanser att täcka.

Så långt terminer och annat vi jobbar med. Sexpaketet, eller vad det kallas, lagstiftningspaketet, kommer inte att vara färdigt nu, utan det är väl en första läsning som vi ser framför oss.

Jag delar också helt uppfattningen att det har varit olika kriser i olika länder. Det är en av poängerna, tycker jag, för jag är väldigt förvånad över detta som ibland beskrivs i Europa som en prövning av euron. Jag menar att det inte stämmer, utan det finns olika bakgrunder. Irland har mycket riktigt en väldigt tydlig koppling till banker. Grekland handlar om en mer långvarig misskötsel som går djupare i Grekland och det grekiska samhället än en del andra saker som vi nu ser.

Man kan säkert diskutera vilken valuta som i det sammanhanget vore lämplig, men på något sätt försöker vi respektera att det är grekernas beslut. Samtidigt får vi just den här diskussionen: Hur ska grekiska parlament och grekiska premiärministrar kunna göra trovärdigt att de har en politik som för dem ur de svåra problem de sitter i för att grundlägga att

det faktiskt är omvärlden just nu som är med och finansierar via olika lån så att det grekiska samhället kan fortsätta att fungera?

Det har pratats Grekland på många toppmöten, kan jag säga, och jag tror att det kommer att fortsätta. Vi har som sagt var också en del andra länder som har rätt djupgående problem.

När det gäller synen på bankerna har regeringens uppfattning varit, och Anders Borg har uttryckt den, att vi välkomnar om den privata sektorn också är med och tar en del av ansvaret. Vi har varit beredda och redan gjort ändringar med stabilitetsavgifter. Vi för fortsatta diskussioner om att lägga ett tydligare ansvar, en tydligare ökad motståndskraft på våra egna och andras finansiella institutioner för att inte försätta oss i den situation vi befann oss i den här finanskrisen.

Vi menar att vi behöver göra mer. Trots att vi möter motstånd från den finansiella sektorn och banksektorn menar vi till exempel att detta att titta på kapitaltäckning är ytterligare ett steg att öka deras egen förmåga att bära sin egen risk och sina egna skulder och inte tro att de dåliga dagarnas täcks av skattebetalarna medan vinsterna stannar i deras egen ficka. Jag är precis av den uppfattningen.

Dock ska konstateras att för att det finansiella systemet ska fungera behövs banker och finansiella institutioner som ett smörjmedel i marknadsekonomin. Så är det.

När det gäller Désirée Pethrus inlägg försökte jag redogöra för de svenska positionerna, och jag tolkar det som att Désirée Pethrus tycker att det är mycket angeläget att vi står upp för dem. Jag vill bara en gång beskriva att ja, detta är vår uppfattning. Men jag vill också vara ärlig i att beskriva att det finns ett annat synsätt, och det finns många länder som företräder det, och till slut måste vi landa i texter. Jag tycker att Stockholmsprogrammet gjorde det på ett bra sätt, men det finns anledning att bevaka det här inför varje toppmöte. Nu är beskrivningen i Medelhavsområdet till följd av vad som sker i Nordafrika att man uppfattar sig vara under stort asyltryck. Vi delar inte riktigt det synsättet. Den diskussionen kommer att fortsätta.

När det gäller Syrien tror jag att det finns rader om det som nu nämns i slutsatsutkastet. Eftersom det nu är ett väldigt snabbt förlopp i Syrien kan det mycket väl vara så att det kommer att tas upp ytterligare och kanske byggas ut när det väl kommer slutsatstexter på fredag. Det får i så fall återrapporteras till nämnden.

Anf. 18 ORDFÖRANDEN:

Då ska jag sammanfatta. Jag finner att det finns en avvikande mening, om jag har uppfattat det korrekt, från Vänsterpartiet. Sammanfattningsvis är det en upprepning av den avvikande mening som Vänsterpartiet hade när vi hade överläggning med Anders Borg häromdagen.

Då finner jag att det bortsett från denna avvikande mening finns stöd för regeringens här redovisade position inför toppmötet.

Jag vill bara nämna att vi har glädjen att se statsministern i kammaren redan på tisdag för en återrapport från detta toppmöte. Under mellantiden ska vi fira midsommar, och utan att vara ironisk tycker jag att vi ska vara tacksamma över att statsministern inte firar lika mycket som vi i Sverige utan firar i Bryssel. Det låter lite ironiskt, men vi är tacksamma att stats-

2010/11:43

22 juni

2010/11:43
22 juni

ministern och även medarbetarna åker dit och gör denna insats för Sverige.

Därmed tackar vi för i dag.

Innehållsförteckning

2010/11:43

22 juni

1 § Europeiska rådet.....	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	1
Anf. 3 MARIE GRANLUND (S).....	5
Anf. 4 GUSTAV BLIX (M)	6
Anf. 5 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	7
Anf. 6 ULF HOLM (MP)	9
Anf. 7 ORDFÖRANDEN.....	10
Anf. 8 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	10
Anf. 9 FREDRICK FEDERLEY (C).....	12
Anf. 10 WILLIAM PETZÄLL (SD)	13
Anf. 11 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	13
Anf. 12 JONAS SJÖSTEDT (V)	15
Anf. 13 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	16
Anf. 14 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 15 DÉSIRÉE PETHRUS (KD)	17
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	17
Anf. 17 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M)	17
Anf. 18 ORDFÖRANDEN.....	19